

Temat: *Sztuka filmowa jako forma symboliczna. Emanacje Cassirerowskie*

Autor: Andrzej Cichocki

Autor rozprawy odnosi się do symbolicznych form zdefiniowanych i opisanych przez niemiecko-żydowskiego filozofa Ernsta Cassirera (1874-1945) w *Philosophie der symbolischen Formen* (Filozofia form symbolicznych). Sławę tej teorii przyniosła wszakże dopiero jego praca *An Essay on Man* (Esej o człowieku). Człowiek, żyjąc w świecie fizycznym, uczestniczy także w światach symbolicznych, takich jak mit, religia, język, sztuka, historia i nauka. Formy te, jak pisze o nich Cassirer, są apriorycznymi strukturami poznania, uświadamiają również kantowską teorię postrzegania, niemożność poznania bezpośredniego, nieoczywistość rzeczy. W rozprawie autor umiejscawia sztukę filmową, odnosząc się do teorii neokantysty, właśnie w przestrzeniach cassirerowskich form, które w sposób mniej lub bardziej bezpośredni ujawniają się w tej sztuce na wielu poziomach. Kino w teoretycznym i interpretacyjnym wielogłosie odnajduje swoje ważne miejsce w szerokim horyzoncie kultury, samo prowokuje pytania o obecność, nie będąc odzwierciedleniem rzeczywistości, a jej interpretatorem, medium esencjonalnym, konkretnym, a jednocześnie iluzorycznym. Autor w swoich rozważaniach skupia się na mowie i języku nie tylko w kontekście teorii Cassirera, ale też strukturalizmu i funkcjonalizmu. Neokantowski punkt odniesienia, zdaniem autora, nie ma być polemiką ze strukturalną teorią znaczeń i funkcjonalizmem językowym, ma je inspirować i uzupełniać. Zanim kino osiągnie swój metafizyczny poziom, powstaje również w dyscyplinie architektonicznej scenariusza czy zasad operatorskich, gdzie ujawniają się język i mit, a światło konstytuuje jego widzialną moc. Podstawowa definicja formy filmowej stanowi fundament znaczeń. Ponieważ opisywana forma sztuki filmowej przekracza swoją stylistyczną i kompozycyjną definicję, analizowana jest też pod kątem symbolicznej manifestacji idei. Metafizycznym znakiem jest twarz aktora – zbliżenie, by w końcu stać się symbolem. Sztuka filmowa odzwierciedla opisane przez Cassirera energie ducha i ich przepływ również w sferze mitu i języka. Rzeczywistość filmu i rzeczywistość życia ujawniają fascynującą wzajemną zależność, tym bardziej, gdy wracamy do ważkości kantowskiej idei umysłu i rzeczywistości. Zaproponowany autorski film, jako część praktyczna rozprawy, jest pretekstem dyskursywnym, stanowi egzemplifikację problemów i rozważań, jakie towarzyszą tej rozprawie.